

„Oživme kameny“ aneb Prostor pro farní společenství

Diskusní setkání v pátek 20. února 2026 v 19:00 v rybárně PsK

Vážení přátelé, farníci,

v roce 2024 se nám podařilo zrekonstruovat „kavárnu“ na faře u Povýšení sv. Kříže, kterou jsme v září téhož roku slavnostně otevřeli. Troufám si říci, že je **fara od té doby opravdu hojně využívána** k přátelskému setkávání i modlitbě – běžně se děje, že např. po nedělní mši svaté v 10:30 je prostor kavárny i rybárny **zcela naplněn**.

Pastorační rada naší farnosti si proto od prosince klade otázku, **zda naše farnost disponuje dostatečnými prostory** pro společenské – mimoliturgické – setkávání. Pro slavení mší svatých disponujeme farním kostelem Povýšení sv. Kříže (jehož kapacitě se obvykle ani zdaleka neblížíme) a řadou dalších filiálních sakrálních staveb. Pro neformální setkávání našeho společenství disponujeme:

- **kavárnou a rybárnou** (celková kapacita max. 50 osob)
- **a katechetickým sálem** (kapacita na stání max. 80 osob)

Výhodou kavárny a rybárny je možnost rozdělení – mohou se zde setkat dvě oddělená společenství v jednom čase (často např. modlitební skupina a farní rada); **nevýhodou** je malá celková kapacita.

Výhodou katechetického sálu je jeho o něco větší kapacita (ani zde však nikterak velká); **nevýhodou** špatná dostupnost zejména pro starší osoby a špatné obslužné zázemí (miniaturní kuchyně, zastaralé WC).

Na **omezenou kapacitu společenského zázemí** **narážíme** – při větších svátcích, při některých duchovních obnovách (v kostele je zima) – a lze si představit akce, které bychom mohli pořádat, kdybychom lepší prostory měli.

Nabízí se tedy otázka, zda je možné **1) získat nové prostory**, kde by naše farní společenství mělo lepší podmínky pro scházení, nebo **2) zda je možné stávající prostory přizpůsobit**.

Na otázku č. **1)** patrně bude odpovědí, že ekonomická situace farnosti pořízení nebo výstavbu nové nemovitosti zcela jistě **neumožňuje**.

Otázka č. **2)** je poněkud komplikovanější. **Budova fary** neumožňuje takovou dispoziční úpravu, která by vytvořila prostor pro více než 100 osob, což je dáno jejím stavebním vývojem v uplynulých pěti staletích a památkovou ochranou, což potvrzuje i „studie využití fary“, která je zpracovávána architektem.

Prostor farního kostela je určen – a také živě využíván – k liturgickému užití.

Oproti tomu prostor **kaple Nejsvětější Trojice** již dlouhou dobu liturgicky využíván není. **Stručně k historii kaple:** původně do 15. století patrně kapitulní síň augustiniánského kláštera, po vypálení města husity r. 1430 byla dočasně jediným místem, kde bylo možné slavit bohoslužby; po výstavbě farního kostela sv. Kříže v 16. století její bohoslužebný rozměr opět ustupuje do pozadí a od 17. století je v ní postaven poprvé „Boží hrob“ (využití o Velikonocích). Na konci 19. století byla opět uzpůsobena jako „kaple Božího hrobu“, na začátku 20. století jako lurdská kaple, v desátých letech 20. století patrně používána italskými uprchlíky, v r. 1923 dostala kaple svoji **jedinečnou výmalbu** v tzv. beuronském stylu (emauzský mnich Pantaleon Jaroslav Major vyučený v Monte Cassino). Po revoluci byla kaple využívána neokatechumenátním společenstvím, které již v naší farnosti činné není, a také během koronavirové pandemie. Momentálně je většinu času pro farní společenství i veřejnost **nepřístupná** (vyjma dětských katechezí 1x týdně).

V porevoluční době také příležitostně docházelo ke „**kolizi účelů**“ – kaple byla stále kaplí, ale sloužila jako **skladiště**, nebo **technické zázemí** pro akce pořádané na Rajské zahradě (tato situace zejména nastávala při větších akcích na zahradě nebo při dešti). Jsem přesvědčen, že **není důstojné** v prostoru, který má liturgický účel, např. konzumovat jídlo a skladovat věci, které se jinde nevešly.

Nabízí se **otázka, zda je možné tuto kapli**, kterou již naše společenství k liturgickému využití patrně nepotřebuje, **adaptovat** k využití pro neformální setkávání našeho společenství.

Kanonické právo katolické církve na podobnou situaci pamatuje – srov. CIC kán. 1222 §2 – jestliže existují podstatné důvody, může diecézní biskup svolit k předání kaple k počestnému světskému využití. K tomu již v řadě případů v Česku došlo – některé z nich jsou uvedeny přílohou tohoto textu.

Z ekonomického hlediska pro farnost nedává smysl udržovat stavby, které ke svému provozu nepotřebuje – je to finančně nákladné. Zároveň lze říci, že **majetek** v církvi **má sloužit lidem** (společenství), **nikoliv lidé majetku**. Změna účelu využití kaple by jí právě tento smysluplný účel mohla dát.

Připomínám **čtyři základní aspekty** křesťanského života, jak jsme si je mohli osvěžit při říjnové duchovní obnově: **liturgia** (slavení mše), **diakonia** (služba bližním), **martyria** (osobní svědectví víry) a **koinonia** (**společenství**). Není právě nové využití kaple způsobem, jak aspekt společenství lépe naplnit?

Je jisté, že taková změna má **mnoho úhlů pohledu**, mnoho důvodů pro i proti a může vyvolávat emoce. Proto Vás srdečně zvu k **diskusnímu setkání** v pátek 20. února v 19:00 na faře u Povýšení sv. Kříže, kde budeme mít prostor prodiskutovat všechny možnosti a Vaše podněty.

Na setkání se těší

David Indra,

člen pastorační a ekonomické rady farnosti

Příklady sakrálních staveb úspěšně předaných k světskému využití

1. České muzeum hudby (Praha – Malá Strana)

Původně: Kostel sv. Máří Magdalény.

Dnes: Muzeum hudebních nástrojů, koncertní dvorana.

Rok otevření pro současnou funkci: 2004 (dokončení rekonstrukce)

Provozovatel: Národní muzeum.

2. Pražská křižovatka (Praha – Staré Město)

Původně: Kostel sv. Anny.

Dnes: Mezinárodní duchovní a kulturní centrum.

Rok otevření pro současnou funkci: 2004 (otevření po první etapě oprav)

Provozovatel: Nadace VIZE 97 Dagmar a Václava Havlových.

3. Muzeum barokních soch (Chrudim)

Původně: Klášterní kostel sv. Josefa.

Dnes: Muzeum, koncertní a **společenský sál**.

Rok otevření pro současnou funkci: 2011 (po rozsáhlé rekonstrukci z fondů EU).

Provozovatel: Chrudimská beseda (Městské kulturní středisko).

4. Kostel sv. Václava (Opava)

Původně: Kostel sv. Václava (dominikánský).

Dnes: Výstavní, koncertní a **společenský prostor**.

Rok otevření pro současnou funkci: 2012 (znovuzpřístupnění po revitalizaci).

Provozovatel: Opavská kulturní organizace (OKO).

5. Klášterní kostel (Šumperk)

Původně: Kostel Zvěstování Panny Marie (dominikánský klášter).

Dnes: Kulturní centrum pro koncerty a **společenské akce** (Dům kultury)

Rok otevření pro současnou funkci: 2005 (po celkové rekonstrukci).

Zajímavost: Jde o dominantu města, která léta chátrala. Dnes se zde díky modernímu zázemí konají i větší hudební festivaly.

6. Kaple Božího Těla (Olomouc)

Původně: Kaple v areálu jezuitského konviktu.

Dnes: Koncertní a **přednáškový sál**, prostor pro instalace (Univerzita Palackého).

Rok otevření pro současnou funkci: 2002 (v rámci otevření Uměleckého centra UP).

Zajímavost: Kaple má jednu z nejlepších akustik v regionu a úchvatnou barokní výzdobu. Je srdcem univerzitního uměleckého centra.

7. Fortna – Klášter bosých karmelitánů (Praha – Hradčany)

Původně: uzavřená klauzura kláštera při kostele sv. Benedikta.

Dnes: Otevřené duchovní a **společenské centrum**. Nejde o klasický kostel, ale o zpřístupnění posvátného prostoru kláštera veřejnosti. Konají se zde workshopy, meditace, diskuze, ale lidé sem chodí i jen tak pracovat s notebookem v tichu.

Rok otevření pro současnou funkci: 2020 (vznik nového konceptu "Fortna").

Provozovatel: Řád bosých karmelitánů (přímo komunita bratří a laický tým).

Zajímavost: Unikátní experiment, kdy se funkční řád rozhodl "zbourat zdi" a pustit sekulární společnost do svého obýváku. Není to muzeum, ale živý společenský organismus.

8. Dominikánská 8 (Praha – Staré Město)

Původně: Barokní refektář (jídlna) kláštera sv. Jiljí.

Dnes: Platforma pro **kulturu a vzdělávání**. Konají se zde prestižní **debaty, literární večery a společenské akce**.

Rok otevření pro současnou funkci: 2014 (oficiální vznik platformy Dominikánská 8)

Provozovatel: Řád bratří kazatelů (Dominikáni).